

De Groene Peiler

Nationaal Park Hollandse Duinen

Rapportage resultaten

December 2017

Dit is een publicatie van Natuur en Milieufederatie Zuid-Holland in opdracht van Stichting Duinbehoud.
Delen uit deze publicatie mogen worden overgenomen op voorwaarde van bronvermelding.

December 2017

Foto voorpagina: Susanne Kuijpers
Tekst: Susanne Kuijpers

Meer informatie: Susanne Kuijpers, s.kuijpers@milieufederatie.nl

Samen voor een mooi en duurzaam Zuid-Holland!

De Natuur en Milieufederatie Zuid-Holland (NMZH) komt op voor een duurzame samenleving. Wij richten ons hierbij op de natuur en het milieu in Zuid-Holland. Dit doen wij samen met circa 300 lokale en regionale organisaties. Zo werken wij samen aan een mooi en duurzaam Zuid-Holland.

Natuur- en Milieufederatie Zuid-Holland
Bezuidenhoutseweg 50
2594 AW Den Haag

Inhoud

1. Inleiding en toelichting onderzoeksopzet	4
2. Resultaten Groene Peiler	5
3. Aanbevelingen	18

1. Inleiding en toelichting onderzoeksofzet

De Groene Peiler is het online opiniepanel van de Natuur en Milieufederatie Zuid-Holland (NMZH). Het is voor iedereen mogelijk om hier lid van te worden. In de praktijk zijn de leden vooral mensen die affiniteit hebben met de doelstellingen van de NMZH en/of mensen die actief zijn binnen de organisaties die zijn aangesloten bij het netwerk van de NMZH. Het panel krijgt enkele keren per jaar een uitnodiging om deel te nemen aan een korte online enquête (invultijd tien tot vijftien minuten).

In het najaar van 2017 heeft via de Groene Peiler een raadpleging plaatsgevonden over het Nationaal Park Hollandse Duinen. Dit gebeurde in opdracht van Stichting Duinbehoud. Behalve dat de panelleden van de Groene Peiler een uitnodiging kregen voor het invullen van de enquête, was het ook voor anderen mogelijk om deel te nemen aan de enquête via een link op de website van de NMZH (www.milieufederatie.nl). Ook is er bekendheid gegeven aan de enquête via een persbericht, social media en de communicatiekanalen van partners van de NMZH zoals de Stichting Duinbehoud. Het invullen van de enquête was mogelijk van 16 november tot en met 11 december 2018/

Deze enquête is in totaal door 753 respondenten ingevuld. Hoofdstuk 2 van het voorliggende document geeft een samenvatting weer van de resultaten. Deze zijn ook van een toelichting voorzien.

De context van deze Groene Peiler werd voorafgaand aan de enquêtevragen aan de respondenten toegelicht door middel van de volgende introductietekst:

Wij horen graag uw mening over de toekomst van Nationaal Park Hollandse Duinen

Vorig jaar werd Nationaal Park Hollandse Duinen door het Nederlands publiek gekozen als een van de drie mooiste natuurgebieden van Nederland. De komende jaren wordt het Nationaal Park in binnen- en buitenland gepromoot als icoon van de Nederlandse natuur. Ook krijgt het park ondersteuning in de vorm van kennis en kunde bij het ontwikkelen van alle plannen voor natuurontwikkeling en kwaliteitsverbetering.

Doe mee aan de enquête!

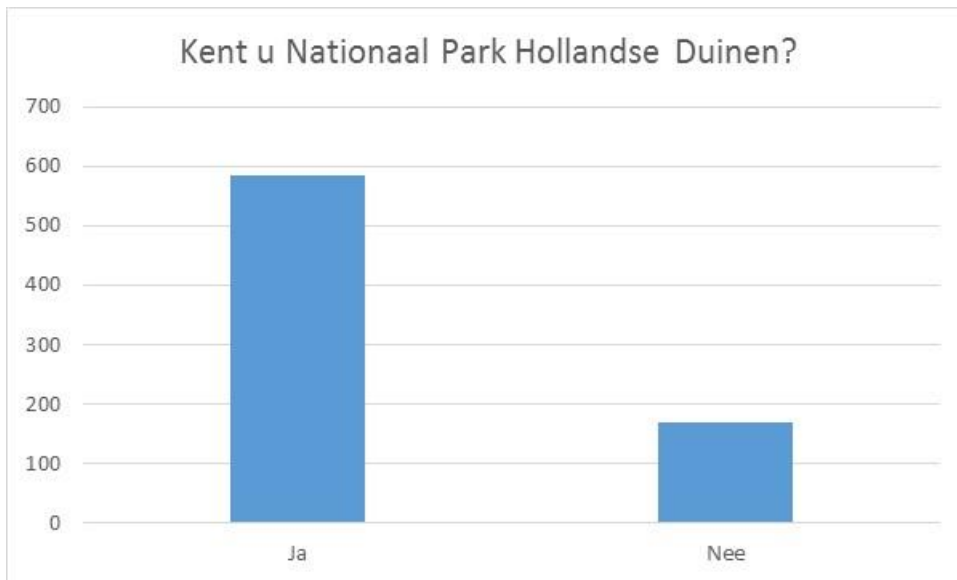
Graag horen we hoe u het Nationaal Park Hollandse Duinen ervaart en hoe u de toekomst van het Nationaal Park ziet. Stichting Duinbehoud en de Natuur- en Milieufederatie Zuid-Holland hebben samen een korte vragenlijst gemaakt waarop u uw mening kunt laten horen. De online vragenlijst vraagt circa 10 minuten van uw tijd. U kunt de vragenlijst invullen tot en met 10 december. Doet u mee?

Sommige respondenten hebben niet alle vragen van de enquête ingevuld. Hierdoor komen de totalen van de antwoorden opgeteld soms lager uit dan de grootte van de totale steekproef (n=753). Ook waren op sommige vragen meerdere antwoorden mogelijk waardoor het totaal groter is dan de totale steekproef.

2. Resultaten Groene Peiler

1. Kent u Nationaal Park Hollandse Duinen?

Ja	584	77,56%
Nee	169	22,44%

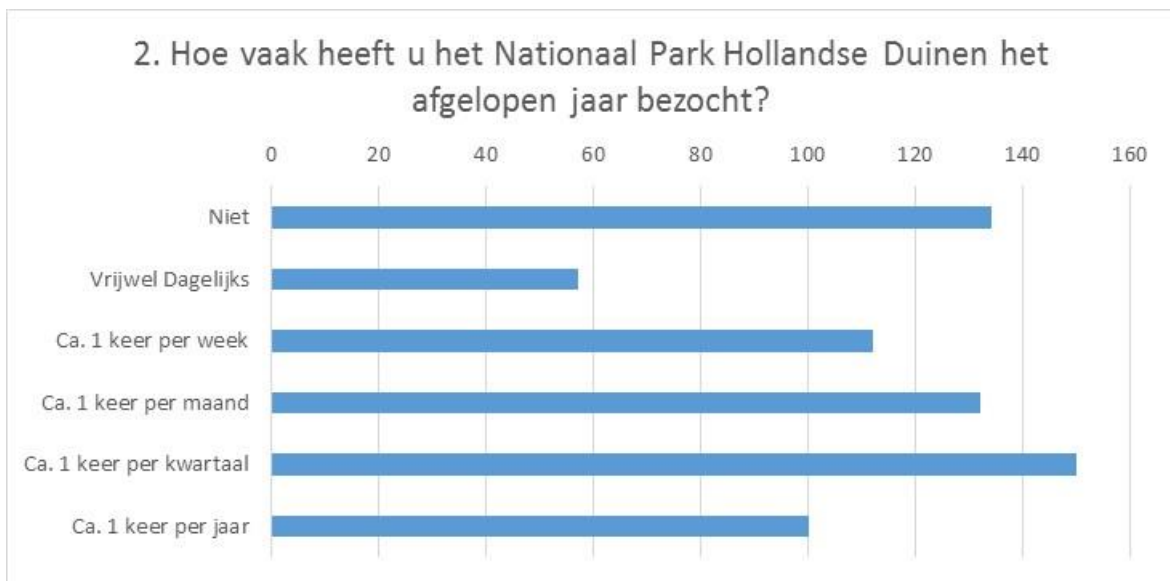

Toelichting

Hoewel een groot deel van de respondenten aangeeft het Nationaal Park Hollandse Duinen te kennen, is toch ook bijna een kwart van de respondenten niet bekend met het Nationaal Park. Aangezien de deelnemers van de enquête grotendeels afkomstig zijn uit het netwerk van de NMZH en/of affiniteit hebben met het werk van de NMZH en dus ook goed bekend zijn met de Zuid-Hollandse natuurgebieden, is het toch opvallend dat de bekendheid van het Nationaal Park onder de respondenten niet groter is. Hier ligt dus nog een opgave op het gebied van communicatie rond het Nationaal Park.

2. Hoe vaak heeft u het Nationaal Park Hollandse Duinen het afgelopen jaar bezocht?

Niet	134	19,56%
Vrijwel dagelijks	57	8,32%
Ca. 1 keer per week	112	16,35%
Ca. 1 keer per maand	132	19,27%
Ca. 1 keer per kwartaal	150	21,90%
Ca. 1 keer per jaar	100	14,60%

Toelichting

Het valt op dat een groot deel van de respondenten (circa 80%) het Nationaal Park bezoekt. Dit betekent voor interpretatie van de antwoorden op de overige vragen van de enquête dat er vanuit kan worden gegaan dat de meerderheid van de respondenten deze heeft beantwoord als bekende van het gebied.

3. Wat is voor u de belangrijkste reden om Nationaal Park Hollandse Duinen te bezoeken?

Genieten van natuur	256	46,72%
Sporten (hardlopen, mountainbiken, surfen etc.)	39	7,12%
Hond uitlaten	17	3,10%
Strandbezoek	34	6,20%
Wandelen	133	24,27%
Horecabezoek	2	0,36%
(Vrijwilligers)werk	16	2,92%
Ander, namelijk:	51	9,31%

Toelichting

Bijna de helft van de respondenten bezoekt het Nationaal Park voornamelijk vanwege de natuurwaarden. Dit is dus een belangrijke gewaardeerde kwaliteit van het gebied. Na natuurbeleving is extensieve recreatie (wandelen) de belangrijkste hoofdreden voor een bezoek aan het gebied (bijna 25%). Vormen van meer intensieve recreatie (zoals sporten of hond uitlaten) en strand- en horecabezoek vormen maar voor een klein deel van de respondenten de voornaamste reden om Nationaal Park Hollandse Duinen te bezoeken (in totaal nog geen 17%).

4. Wat zou de prioriteit moeten zijn van de samenwerkingspartners binnen NP Hollandse Duinen?

Geef hieronder aan hoe belangrijk u de verschillende onderwerpen vindt.

	Ze er on be lang rijk	On be lang rijk	Ne u traal	Be lang rijk	Ze er be lang rijk	Geen me ning	Score
Het versterken van de natuurwaarden	6	1	16	96	435	28	953
Het verbeteren van de bereikbaarheid van het NP	43	113	210	165	42	9	50
Toezicht houden / handhaving	6	13	78	233	244	8	696
Het verbeteren van de recreatiemogelijkheden	84	148	198	118	28	6	-142
Meer bekendheid geven aan NP Hollandse Duinen	35	63	185	200	90	9	247
Creëren van meer horecavoorzieningen	180	189	157	47	4	5	-494
Creëren van meer verblijfsrecreatie	212	183	130	41	12	4	-542
Creëren van meer wandel- en fietspaden	58	82	161	195	82	4	161
Versterken van de lokale economie	106	134	228	81	23	10	-219

Toelichting

Om de resultaten van deze vraag meer inzichtelijk te maken, zijn scores berekend door -2 punten toe te kennen voor een beoordeling 'zeer onbelangrijk', -1 punt voor 'Onbelangrijk', 0 punten voor 'Neutraal', 1 punt voor 'Belangrijk' en 2 punten voor 'Ze
er
be
lang
rijk' (aan het antwoord 'Geen mening' zijn geen punten toegekend).

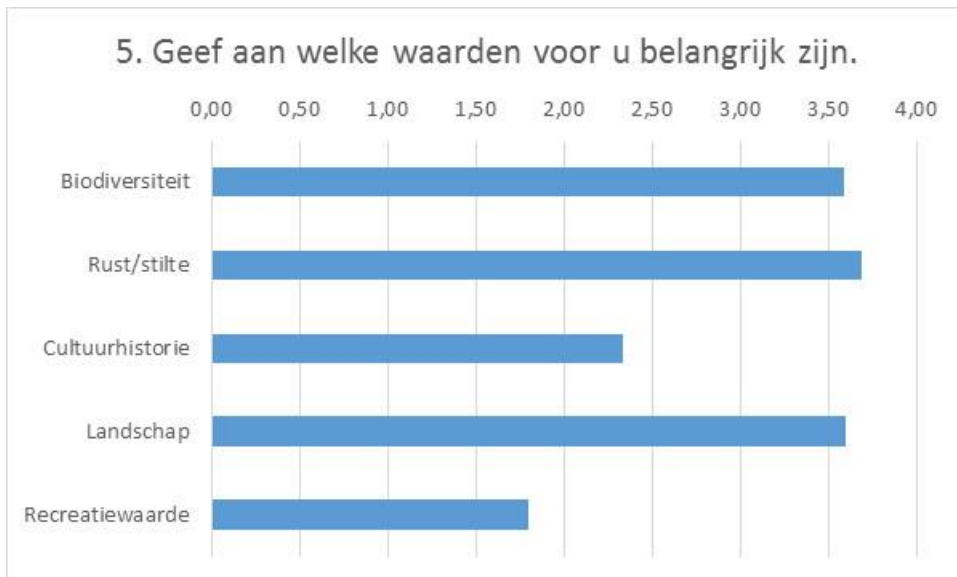
Hieruit blijkt dat de respondenten vooral opgaven zien met betrekking tot het versterken van de natuurwaarden (hoogste prioriteit) en het houden van toezicht en handhaving (tweede prioriteit). De respondenten zijn uitgesproken negatief over het creëren van meer verblijfsrecreatie (laagste prioriteit) en het creëren van meer horecavoorzieningen. Dit lijkt de wijzen op een aversie tegen bebouwing binnen het Nationaal Park.

Over het stimuleren van faciliteren van recreatie en beleving zijn de respondenten niet uitgesproken positief of negatief. Mogelijk vinden zij meer recreanten en bezoekers geen probleem zo lang dit niet ten koste gaat van de natuurwaarden en overtredingen voorkomen worden door voldoende toezicht en handhaving.

5. Geef aan welke waarden voor u belangrijk zijn.

Zet de waarde die u het meest waardeert aan het NP Hollandse Duinen bovenaan

	1	2	3	4	5	Score
Biodiversiteit	186	132	145	73	46	3,58
Rust/stilte	184	173	120	69	36	3,69
Cultuurhistorie	33	58	82	308	101	2,34
Landschap	135	179	187	59	22	3,59
Recreatiewaarde	44	40	48	73	377	1,80

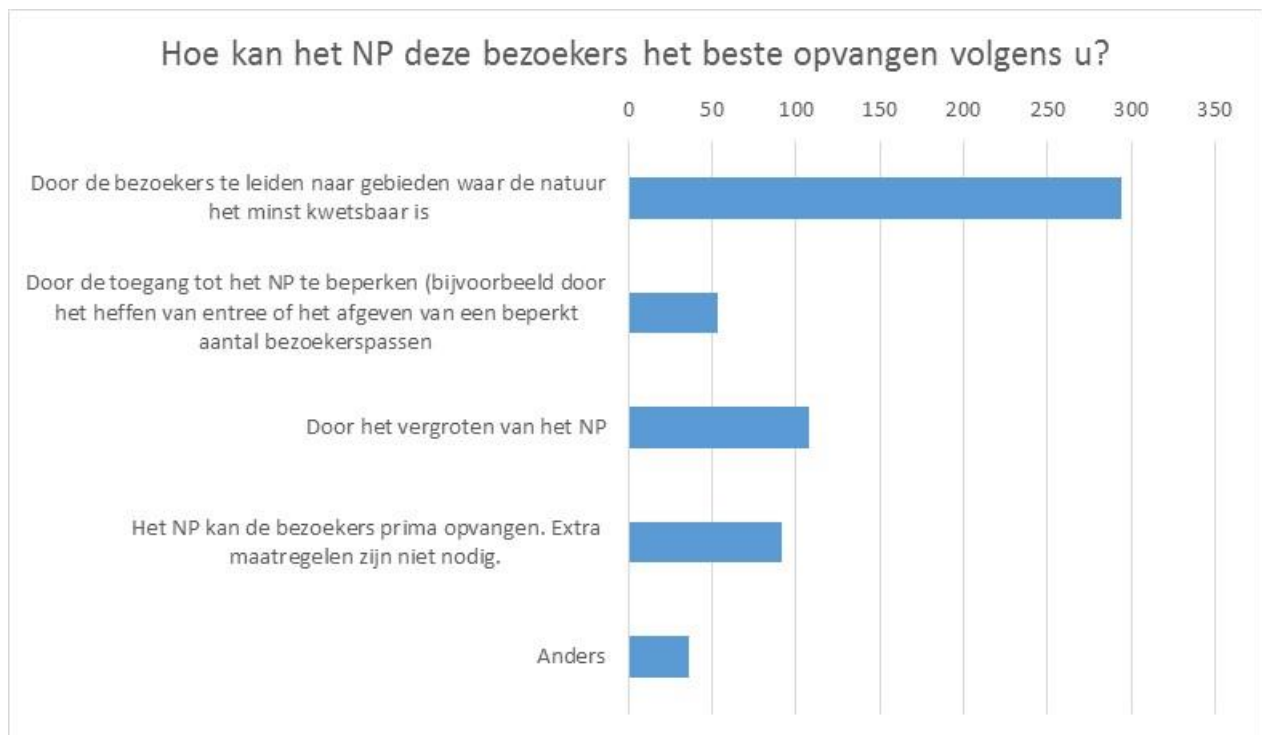
Toelichting

Om de resultaten van deze vraag overzichtelijk weer te geven, zijn naast de absolute aantallen van het aantal keer dat een optie op een bepaalde positie is geplaatst ook scores weergegeven. Het staafdiagram is op deze scores gebaseerd. Deze scores zijn berekend door iedere keer dat een optie op de eerste plaats is gezet vijf punten toe te kennen, vier punten voor een tweede plaats, drie punten voor een derde plaats, twee punten voor een vierde plaats en één punt voor een vijfde plaats. Het is dus belangrijk om op te merken dat ook als een optie door iedereen op de laatste plaats zou zijn gezet, deze optie dus al een score van één krijgt (en dus niet nul).

Hieruit blijkt dat de waarden biodiversiteit, rust en stilte en landschap in ongeveer gelijk mate als hoogst gewaardeerd worden. Voor cultuurhistorie en vooral de recreatiewaarde is beduidend minder waardering. Dit sluit aan bij de antwoorden op vraag 3 (belangrijkst redenen voor bezoek aan het NP) waar het genieten van de natuur hoog scoorde.

6. Jaarlijks bezoeken vele mensen het NP Hollandse Duinen. Hoe kan het NP deze bezoekers het beste opvangen volgens u?

Door de bezoekers te leiden naar gebieden waar de natuur het minst kwetsbaar is	294	50,52%
Door de toegang tot het NP te beperken (bijvoorbeeld door het heffen van entree of het afgeven van een beperkt aantal bezoekerspassen	53	9,11%
Door het vergroten van het NP	108	18,56%
Het NP kan de bezoekers prima opvangen. Extra maatregelen zijn niet nodig.	91	15,64%
Anders	36	6,19%

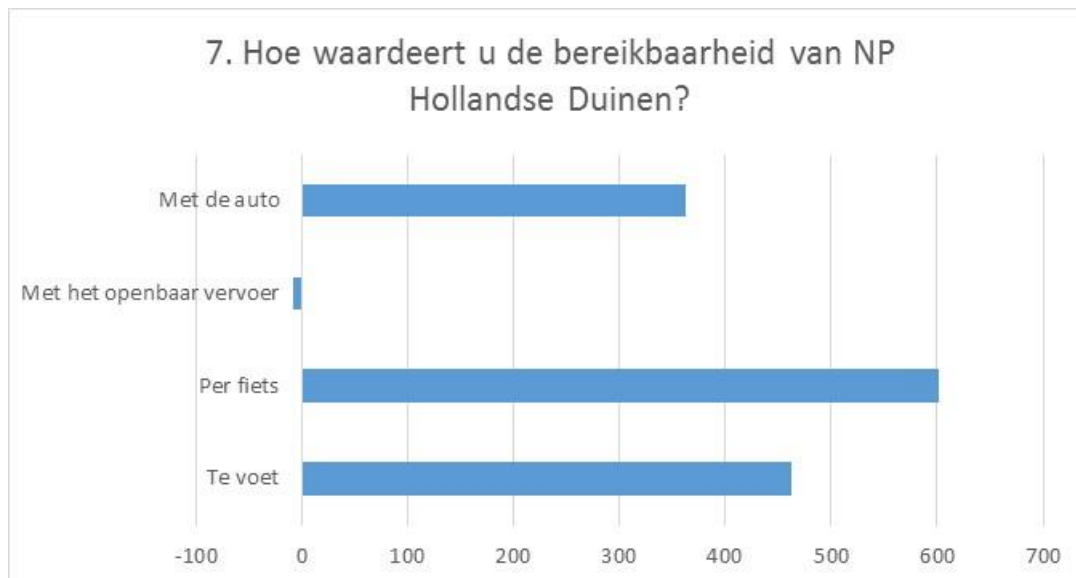

Toelichting

De respondenten hebben een duidelijke voorkeur voor het opvangen van extra bezoekers in het Nationaal Park Hollandse Duinen door middel van zoneringsmaatregelen (bezoekers leiden naar gebieden waar de natuur het minst kwetsbaar is). Slechts een klein deel van de respondenten (minder dan 10%) vindt dat er maatregelen genomen moeten worden om extra bezoekers te weren. Een toename van bezoekers van het Nationaal Park lijkt dus in de ogen van de respondenten in principe geen probleem te zijn, mits er maatregelen worden genomen om een toename van de bezoekers niet ten koste te laten gaan van de kwaliteit van het gebied (zoals natuurwaarden en rust).

7. Hoe waardeert u de bereikbaarheid van NP Hollandse Duinen?

	Zeer slecht	Slecht	Neutraal	Goed	Zeer goed	N.v.t.	Score
Te voet	4	17	112	222	133	80	463
Per fiets	1	8	51	259	176	73	601
Met het openbaar vervoer	19	98	194	93	17	147	-9
Met de auto	2	18	136	252	66	94	362

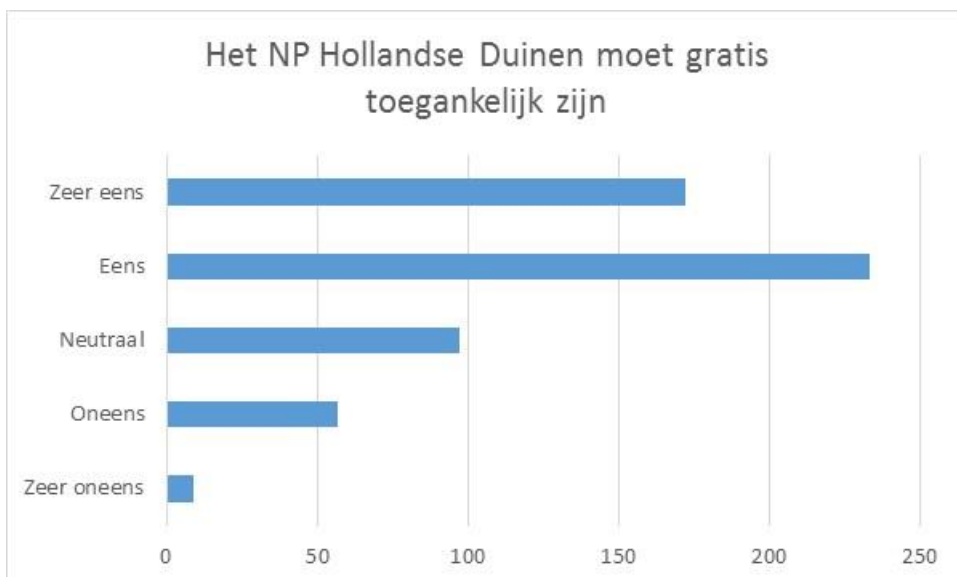
Toelichting

Om de resultaten van deze vraag meer inzichtelijk te maken, zijn scores berekend door -2 punten toe te kennen voor een beoordeling 'zeer slecht', -1 punt voor 'Slecht', 0 punten voor 'Neutraal', 1 punt voor 'Goed' en 2 punten voor 'Zeer goed' (aan het antwoord 'Niet van toepassing' zijn geen punten toegekend).

Hieruit blijkt dat de respondenten tevreden zijn over de bereikbaarheid van het Nationaal Part per auto, fiets en te voet. De bereikbaarheid met het openbaar vervoer zou nog wel verbeterd kunnen worden, al is men hier ook niet uitgesproken ontevreden over.

8. geef aan in hoeverre u het eens bent met de volgende stellingen:

	Zeer oneens	Oneens	Neutraal	Eens	Zeer eens
Het moet voor bezoekers duidelijk zijn wanneer zij NP Hollandse Duinen betreden (bv. Met een duidelijke entree of borden)	13	37	85	277	156
Het NP Hollandse Duinen moet gratis toegankelijk zijn	9	57	97	233	172

Toelichting

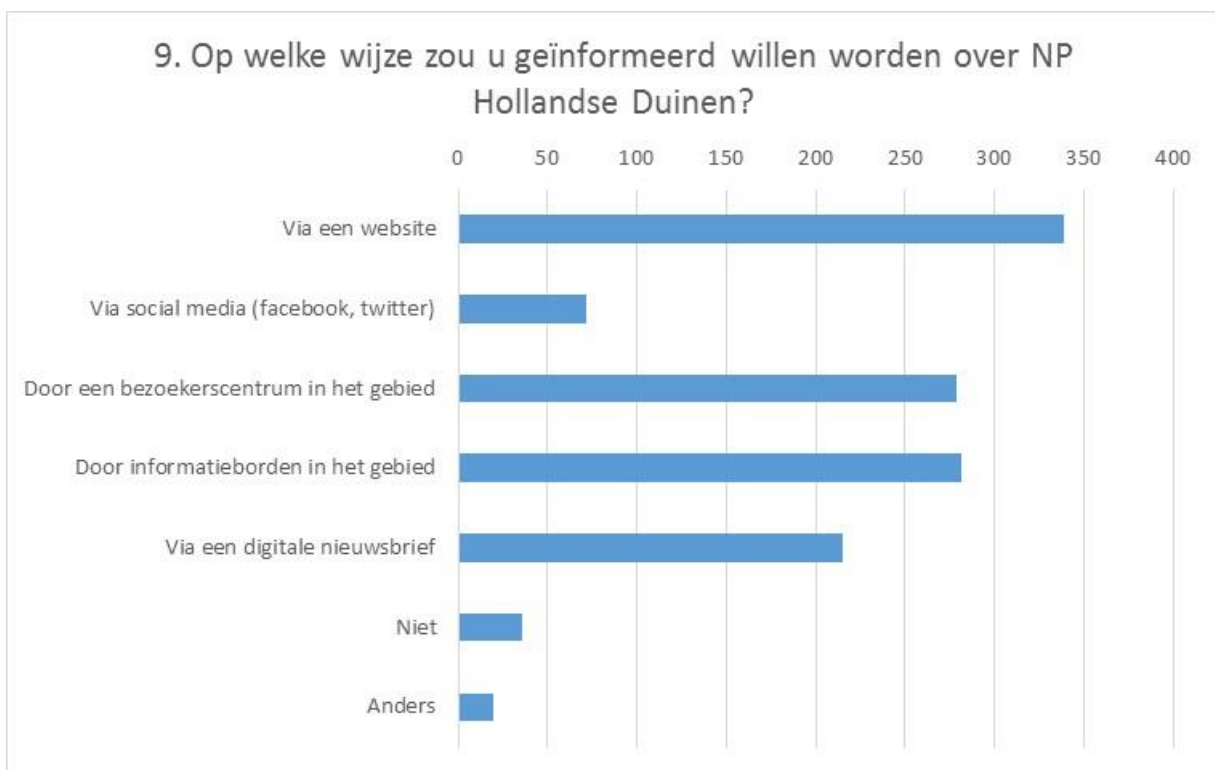
De respondenten hechten er waarde aan dat in het gebied zichtbaar wordt gemaakt wanneer zij het Nationaal Park betreden. Door dit meer zichtbaar te maken, zou ook bijgedragen kunnen worden aan de bekendheid met het Nationaal Park (zie ook vraag 1). Voor het betalen van toegang om het gebied

te bezoeken blijkt weinig draagvlak te zijn. Mogelijk zou dit anders kunnen liggen wanneer het om het betalen van toegang voor specifieke, kwetsbare delen van het gebied gaat. Dit is verder in de huidige enquête niet onderzocht.

9. Op welke wijze zou u geïnformeerd willen worden over NP Hollandse Duinen?

Meerdere antwoorden mogelijk

Via een website	339
Via social media (facebook, twitter)	72
Door een bezoekerscentrum in het gebied	279
Door informatieborden in het gebied	281
Via een digitale nieuwsbrief	215
Niet	36
Anders	20

Toelichting

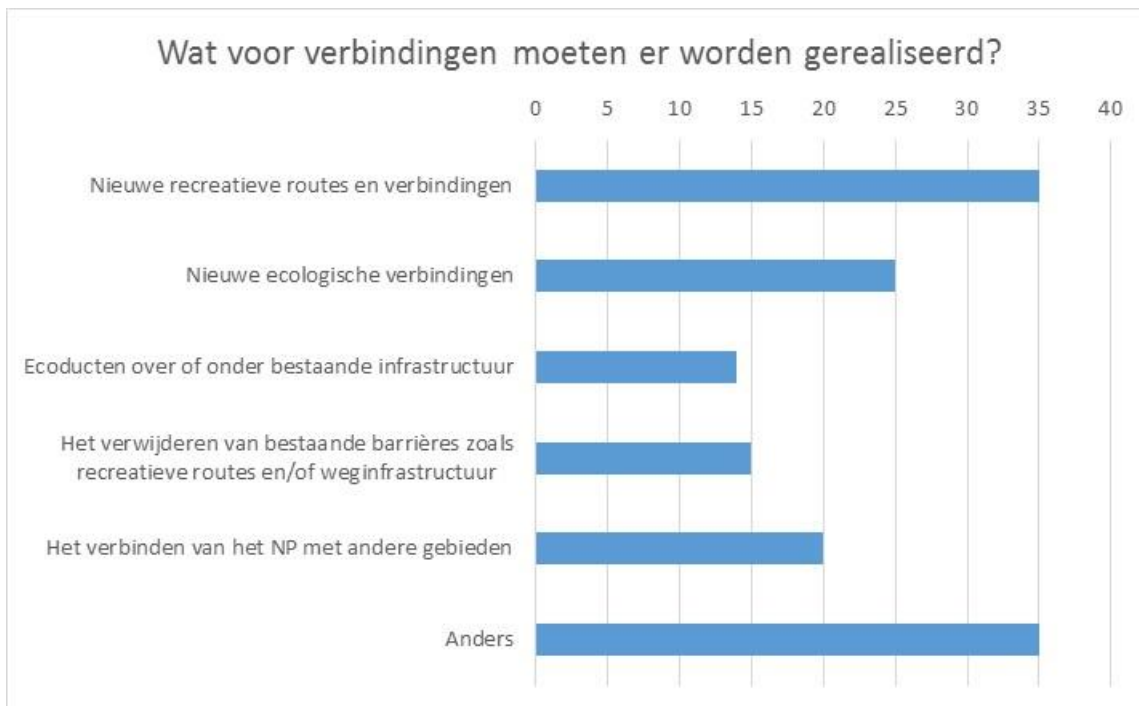
Uit de antwoorden op deze vraag, blijkt dat de respondenten graag geïnformeerd willen worden over het gebied. Zij willen dit graag door middel van informatie in het gebied zelf, wat ook aansluit bij de wens dat in het gebied zichtbaar is wanneer het NP betreden wordt (zie vraag 8). Ook is er behoefte aan een website over het NP, eventueel in combinatie met een digitale nieuwsbrief.

10. Heeft u suggesties voor nieuwe recreatieve of ecologische verbindingen binnen NP Hollandse Duinen?

Ja	120
Nee	448

Wat voor verbindingen moeten er worden gerealiseerd?

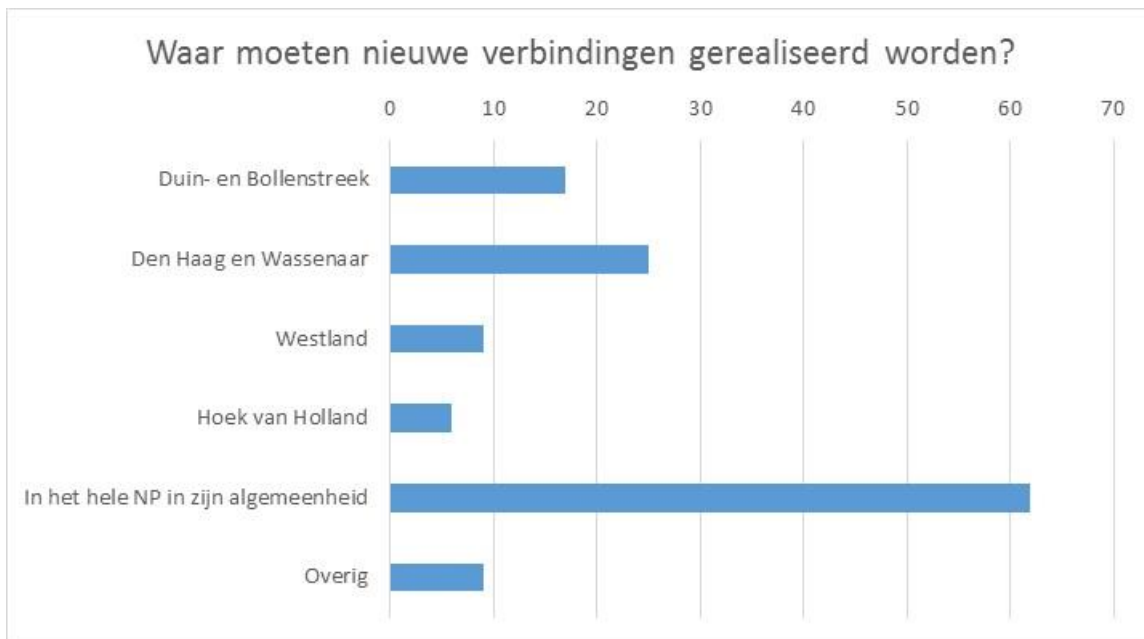
Nieuwe recreatieve routes en verbindingen	35
Nieuwe ecologische verbindingen	25
Ecoducten over of onder bestaande infrastructuur	14
Het verwijderen van bestaande barrières zoals recreatieve routes en/of weginfrastructuur	15
Het verbinden van het NP met andere gebieden	20
Anders	35

Waar moeten nieuwe verbindingen gerealiseerd worden?

Duin- en Bollenstreek	17
Den Haag en Wassenaar	25
Westland	9
Hoek van Holland	6
In het hele NP in zijn algemeenheid	62
Overig	9

Toelichting

120 respondenten gaven aan suggesties te hebben voor nieuwe recreatieve of ecologische verbindingen. Sommige respondenten gaven in hun reactie meerdere suggesties mee. Alle suggesties zijn vervolgens gecategoriseerd op inhoud (om wat voor verbindingen gaat het?) en op geografische locaties (in welk gebied wordt de verbinding voorgesteld?). Door deze categorisering ontstaat een overzicht van wat voor suggesties het meest gegeven worden. De volledige lijst met alle suggesties is in bijlage 1 terug te vinden.

Wat het soort verbindingen betreft dat wordt voorgesteld, valt op dat de ideeën hierover erg uiteenlopen. Een deel van de respondenten stelt voor om nieuwe recreatieve verbindingen te realiseren, bijvoorbeeld fietsbaden of wandelpaden. Een ander deel van de respondenten vindt juist dat er te veel recreatieve verbindingen zijn en vindt dat deze verwijderd of afgesloten zouden moeten worden omdat ze te veel een bedreiging vormen voor de natuurwaarden en de rust in het gebied. Ook geven diverse respondenten aan dat ze behoefte hebben aan meer recreatieve verbindingen omdat het te druk is op de huidige paden met te veel uiteenlopende gebruikers. Respondenten zien met name wielrenners en scooters/brommers op de fietspaden als een probleem en zouden graag meer routes willen om de verschillende soorten verkeer te kunnen scheiden. Ook zien veel respondenten kansen voor ecologische verbindingen en verbindingen tussen het NP en andere gebieden zoals het Groene Hart en Midden-Delfland.

Wat locatie van de verbindingen betreft, geven veel respondenten geen suggesties voor specifieke locaties, maar voorstellen die op het gehele NP van toepassing zijn (bijvoorbeeld 'meer ecologische verbindingen', of 'meer wandelpaden'). In sommige gevallen worden wel specifieke locaties of delen van het gebied genoemd.

3. Aanbevelingen

Op basis van de resultaten van de enquête komen de volgende aanbevelingen naar voren:

- De bekendheid van het Nationaal Park kan nog beter. Op dit vlak liggen er met name kansen door informatie in het gebied te vertrekken, bijvoorbeeld via herkenbare entrees en door in het gebied op informatieborden zichtbaar te maken dat dit het Nationaal Park Hollandse Duinen is.
- De rust, het landschap en de aanwezige natuurwaarden worden genoemd als hooggewaardeerde waarden in het gebied. Stel deze dus centraal bij alle ontwikkelingen en in de koers van de partners rond het Nationaal Park en zorg dat deze waarden bij ontwikkelingen versterkt worden en niet aangetast.
- Er is weinig draagvlak voor nieuwe bebouwing in de vorm van horeca of verblijfsrecreatie in het gebied. Het is daarom verstandig om nieuwe bebouwing alleen onder strikte voorwaarden en in uitzonderingsgevallen te overwegen.
- Respondenten geven aan dat een toename van bezoekers aan het Nationaal Park in principe acceptabel is, maar er wel maatregelen nodig zijn om deze grote aantallen bezoekers op te vangen. Met name zonering biedt volgens de respondenten hier een uitkomst zodat bezoekers geleid worden naar locaties waar de natuur het minst kwetsbaar is.
- Bij een toename van bezoekersaantallen zijn conflicten tussen verschillende groepen recreanten een punt van aandacht. Nu al pleiten diverse respondenten voor extra paden om de recreatiestromen beter te scheiden (met name snel verkeer zoals wielrenners en brommers versus wandelaars en gewone fietsers). Meer paden kan echter ook een aantasting van het landschap en de natuurwaarden betekenen. Het is daarom belangrijk om oog te houden voor dit soort conflicten en goed na te gaan hoe er sturing gegeven kan worden om zo veel mogelijk recht te doen aan de verschillende belangen en vooral de belangrijkste kwaliteiten van het gebied. Het zal daarom soms noodzakelijk zijn om scherpe keuzes te maken.
- De bereikbaarheid van het Nationaal Park wordt over het algemeen via de verschillende modaliteiten als goed ervaren. De grootste opgave om op dit punt nog tot verbeteringen te komen, ligt op het gebied van het openbaar vervoer.
- Er bestaat weinig draagvlak voor het betalen van toegang voor het Nationaal Park. Toch kan het vragen voor entreegeld voor delen van het gebied een kansrijk middel zijn om tot de gewenste zonering van bezoekers te komen. In dit onderzoek is niet doorgevraagd of er wel draagvlak bestaat voor het betalen van entreegeld voor delen van het gebied. Dit zou in een vervolgonderzoek nog nader onderzocht kunnen worden.
- De respondenten willen in grote meerderheid graag geïnformeerd worden over het Nationaal Park. Hiervoor lijkt een website, eventueel in combinatie met een digitale nieuwsbrief, een geschikt middel, evenals informatie op borden en/of in een bezoekerscentra in het gebied zelf. Dit draagt tevens bij aan de bekendheid van het Nationaal Park.